

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМЦЯ

підготовки бакалавра

Луцьк – 2026

Силабус вибіркового освітнього компонента «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМЦЯ» підготовки бакалавра

Розробник: Шабала О.П., доктор філософії в галузі економіки, асистент кафедри економіки і торгівлі

Погоджено:

Гарант ОПП

Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність



Світлана БОРТНІК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки і торгівлі

протокол №6 від 12.01.2026 р.

Завідувач кафедри



Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	D Бізнес, адміністрування та право D7 Торгівля Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин/кредитів ECTS 150/5		Рік навчання 2
ІНДЗ: є		Семестр 3
		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год.
Мова навчання	Самостійна робота 110 год. Консультації 10 год. Форма контролю: залік	
		Українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові – Шабала Олександр Петрович
Науковий ступінь – доктор філософії в галузі економіки
Посада – асистент кафедри економіки і торгівлі
Контактні дані: 099 134 68 58 Shabala.Oleksandr@vnu.edu.ua
Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Професійна культура підприємця» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня освіти.

Освітній компонент «Професійна культура підприємця» належить до переліку вибірових освітніх компонентів і спрямований на вивчення особливостей формування етико-ціннісного механізму ведення бізнесу, орієнтованого на підвищення ділової репутації, дотримання принципів соціальної відповідальності та розвиток корпоративних стандартів поведінки, забезпечення стійкого розвитку суб'єктів господарювання за рахунок балансування інтересів власників, персоналу та суспільства. Предметом освітнього компонента «Професійна культура підприємця» є теоретичні та методичні підходи до формування системи морально-етичних норм, ділового етикету та професійних цінностей підприємця як основи його нематеріального капіталу, напрямки розвитку організаційної культури та іміджу підприємства, порядок оцінки та коригування моделі корпоративної поведінки з урахуванням психологічних та соціокультурних чинників підприємницького середовища.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента «Професійна культура підприємця» – з'ясування сутності та особливостей формування етичних стандартів і цінностей у бізнесі, специфіки формування ділової репутації та іміджу підприємця, проблем і принципів обґрунтування моделі корпоративної культури підприємства та критеріїв її оцінки і вдосконалення в умовах сучасного ринкового середовища.

Основні завдання освітнього компонента: визначення сутності, структури та функцій професійної культури підприємця; дослідження особливостей формування етичних норм та цінностей, що відображають процес адаптації бізнес-структури до соціальних запитів суспільства; з'ясування сутності та факторів впливу на формування ділової репутації та іміджу підприємця як основи забезпечення його конкурентоспроможності на ринку; розгляд методик оцінки рівня корпоративної культури та аналізу соціокультурного середовища і його ролі у процесі розробки стратегії сталого розвитку підприємства; дослідження сутності та методів оцінки нематеріального капіталу бізнесмена; виявлення складових системи етичного контролю, а також умов ефективного здійснення підтримки й розвитку професійних стандартів поведінки

персоналу; обґрунтування рекомендацій щодо підтримки й розвитку корпоративних цінностей та соціальної відповідальності бізнесу.

3. Soft skills.

Вивчення курсу сприяє розвитку таких навичок як лідерство, співпраця та командна робота, адаптивність та гнучкість, критичне та аналітичне мислення. Зазначені навички сприяють розвитку вмінь ефективної взаємодії з іншими членами команди для досягнення синергетичного ефекту, здатності аналітично мислити, комплексно оцінювати ситуацію та приймати обґрунтовані рішення щодо напрямів розвитку підприємства, розвивають відповідальність за точність проведених розрахунків оціночних показників, здатність генерувати нові ідеї та знаходити нестандартні рішення.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-психологічні основи та етичні стандарти підприємництва						
Тема 1. Концептуальні засади та генеза професійної культури підприємця.	6	-	1	5	-	ДП, О, Т / 6
Тема 2. Етичні принципи та моральні дилеми в діяльності суб'єктів підприємництва.	8	1	1	5	1	ПЗ, Т / 6
Тема 3. Формування індивідуального іміджу та ділової репутації керівника бізнесу	14	1	2	10	1	ПЗ, Т / 7
Тема 4. Культура ділових комунікацій та переговорного процесу в підприємницькій діяльності.	14	1	2	10	1	ПЗ, Т, О / 7
Тема 5. Роль корпоративної культури у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства.	14	1	2	10	1	ПЗ, О, Т / 7
Тема 6. Соціальна відповідальність як стратегічний пріоритет професійної культури бізнесу.	14	1	2	10	1	ПЗ, Т / 7
Разом за модулем 1	70	5	10	50	5	40
Змістовий модуль 2. Організаційна культура, соціальна відповідальність та цифрові трансформації						
Тема 7. Культура прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності	14	1	2	10	1	ДП, Т / 7
Тема 8. Механізми запобігання корупції та культура доброчесності в бізнес-середовищі	14	1	2	10	1	ПЗ, О, Т / 7
Тема 9. Психологічні аспекти лідерства та культура формування команди в підприємстві.	14	1	2	10	1	ПЗ, Т / 7
Тема 10. Трансформація професійної культури підприємця в умовах цифровізації економіки.	11	-	1	10	-	ПЗ, О, Т / 6
Тема 11. Вплив національних особливостей та менталітету на формування культури вітчизняного підприємництва	14	1	2	10	1	ПЗ, Т / 7
Тема 12. Етичні аспекти конкурентної боротьби та культура взаємодії з контрагентами на ринку.	13	1	1	10	1	ПЗ, Т / 6
Разом за модулем 2	80	5	10	60	5	40
ІНДЗ						20
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДП – дискусійні питання; Т – тестування; О - опитування; ПЗ – виконання практичних завдань; ІНДЗ – індивідуальне навчальне/науково-дослідне завдання здобувача освіти; ПКР – підсумкова контрольна робота

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами освітнього компонента.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.
6. Виконання та презентація самостійної (індивідуальної) роботи.

У процесі виконання самостійної роботи здобувач освіти, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання.

Тема індивідуального завдання «Основні принципи забезпечення професійної культури....».

Зміст індивідуального завдання:

Вступ

1. Характеристика ціннісно-нормативної бази підприємницької діяльності
2. Діагностика соціокультурного та етичного середовища функціонування бізнесу
3. Оцінювання рівня професійної культури підприємця та її структурних елементів
4. Аналіз стану ділової репутації та корпоративного іміджу підприємства
5. Обґрунтування програми розвитку професійної культури та впровадження стандартів соціальної відповідальності
6. Оцінювання соціально-економічної ефективності впровадження заходів з розвитку культури підприємництва

Висновки

Індивідуальне завдання виконується за матеріалами виробничого або торгівельного підприємства. Здобувач освіти, керуючись своїми практичними та науковими інтересами, може запропонувати та здійснити дослідження професійної культури будь якої іншої бізнес-структури, що повинно бути погоджено з викладачем у момент видачі завдання.

Презентація індивідуального завдання здійснюється шляхом публічного виступу перед здобувачами освіти.

V. Політика оцінювання

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених силабусом. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах тощо) навчання може відбуватись в цей період в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

Здобувач освіти повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти визначається Положенням про визнання результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<https://is.gd/tg0qDU>).

Політика щодо академічної доброчесності окреслюється Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів

вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://is.gd/6X2p4c>) та Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://is.gd/Yb4S7e>).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: у випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів: здобувачам освіти можуть бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю максимум 15 балів за такі види робіт: опубліковану наукову статтю у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікацію тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали; підготовку та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів; перемогу у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подачу проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

VI. Підсумковий контроль

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р. (<https://is.gd/4TlaU2>).

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються.

Перездача підсумкового контролю освітнього компонента проводиться у вигляді письмової відповіді на одне теоретичне питання (30 балів) та розв'язку двох ситуаційних вправ – по 35 балів кожне). Максимальна оцінка за залік – 100 балів.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Перелік питань на залік

1. Визначення та структура професійної культури підприємця.
2. Співвідношення понять «культура» та «підприємництво».
3. Основні етапи генези підприємницької культури в Україні та світі.
4. Функції професійної культури у сучасній ринковій економіці.
5. Роль етичних норм у регулюванні підприємницької діяльності.
6. Морально-етичні цінності як основа ділової доброчесності.
7. Принципи ділової етики (чесність, відповідальність, справедливість).
8. Взаємозв'язок особистих цінностей підприємця та цілей бізнесу.
9. Професійна деформація підприємця та шляхи її запобігання.
10. Кодекси корпоративної етики: мета створення та зміст.
11. Психологічний портрет успішного підприємця: ключові риси.
12. Вплив темпераменту та характеру на стиль підприємницької діяльності.
13. Культура прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності.
14. Поняття «ділова репутація» та її відмінність від «іміджу».
15. Етапи формування позитивного іміджу підприємця.

16. Репутаційний капітал як нематеріальний актив підприємства.
17. Самопрезентація підприємця: вербальні та невербальні аспекти.
18. Роль першого враження у діловій взаємодії (ефект ореолу).
19. Психологічні механізми маніпуляції у бізнесі та захист від них.
20. Управління емоційним інтелектом (EQ) у професійній діяльності.
21. Поняття корпоративної культури та її рівні за Е. Шейном.
22. Типологія корпоративних культур (моделі Ч. Хенді, К. Камерона та Р. Квінна).
23. Механізми трансляції корпоративних цінностей новому персоналу.
24. Вплив корпоративної культури на ефективність роботи команди.
25. Поняття соціальної відповідальності бізнесу (СВБ).
26. Рівні та об'єкти соціальної відповідальності підприємця.
27. Концепція сталого розвитку в системі професійної культури.
28. Соціальний аудит та нефінансова звітність підприємства.
29. Роль благодійності та меценатства у структурі професійної культури.
30. Етичні аспекти лобіювання інтересів бізнесу в органах влади.
31. Види ділових комунікацій у підприємницькій діяльності.
32. Культура проведення ділових переговорів: підготовка та етапи.
33. Мовленнєвий етикет у професійній взаємодії підприємця.
34. Дистанційні комунікації: телефонний етикет та культура відеоконференцій.
35. Культура ділового листування: структура та стиль повідомлень.
36. Основні причини конфліктів у підприємницькому середовищі.
37. Стратегії поведінки в конфлікті за Томасом-Кілменном.
38. Методи професійного врегулювання спорів: медіація та фасилітація.
39. Конфліктологічна культура як інструмент збереження партнерства.
40. Етика ділового дарування в українському та закордонному бізнесі.
41. Вплив національного менталітету на культуру підприємництва в Україні.
42. Порівняльний аналіз ділових культур Заходу та Сходу (модель Р. Льюїса).
43. Особливості американської та європейської моделей ділової культури.
44. Специфіка бізнес-етикету в країнах Азії (Японія, Китай).
45. Міжкультурні бар'єри у міжнародному підприємстві та способи їх подолання.
46. Поняття «цифрова культура» сучасного підприємця.
47. Етика поведінки у соціальних мережах (цифровий слід та репутація).
48. Культура роботи з великими даними та захист конфіденційної інформації.
49. Етичні проблеми використання штучного інтелекту в бізнесі.
50. Кібергігієна як складова професійної культури в цифрову епоху.
51. Культура лідерства: відмінність лідера від менеджера.
52. Етичне лідерство та його вплив на моральний клімат в організації.
53. Культура управління персоналом: людина як стратегічний ресурс.
54. Гендерні аспекти професійної культури підприємця.
55. Професійна етика у конкурентній боротьбі: межа між суперництвом та агресією.
56. Методи оцінки рівня професійної культури персоналу.
57. Роль інтелектуальної власності в культурі сучасного бізнесу.
58. Етичні засади антикорупційної діяльності підприємця.
59. Вплив професійної культури на інвестиційну привабливість бізнесу.
60. Стратегічні напрямки вдосконалення професійної культури в умовах глобалізації.

Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Грішнова О. А. Соціальна відповідальність : підручник. Київ : КНЕУ, 2021. 368 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/35621> (дата звернення: 10.02.2026).
2. Герасименко В. Г. Етика бізнесу: підручник. Одеса: ОНЕУ, 2023. 240 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1542> (дата звернення: 10.02.2026).
3. Данилюк І. В. Психологія підприємництва : навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 215 с. URL: http://biol.univ.kiev.ua/library/books/danilyuk_psychology.pdf (дата звернення: 10.02.2026).
4. Дороніна М. С. Організаційна культура : навч. посіб. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2020. 256 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24150> (дата звернення: 10.02.2026).
5. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / уклад. О. М. Палій. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 196 с. URL: <https://cul.com.ua/preview/etika-dil-spil.pdf> (дата звернення: 10.02.2026).
6. Зубіна К. О. Корпоративна культура як інструмент стратегічного управління підприємством : монографія. Львів: Магнолія 2006, 2021. 210 с. URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 10.02.2026).
7. Колот А. М. Соціально-трудова сфера в умовах глобальних викликів: монографія. Київ : КНЕУ, 2020. 412 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/33854> (дата звернення: 10.02.2026).
8. Ложкін Г. В. Психологія бізнесу : навч. посіб. Київ : Академічне видавництво, 2021. 232 с. URL: <https://academia-pc.com.ua/product/342> (дата звернення: 10.02.2026).
9. Pavlova O., Shabala O. Institutional environment functioning of gas distribution networks in the regions of ukraine: monitoring and incentives. Vedecký časopis "EURÓPSKA VEDA". Ročník 5. 2/2021. Podhájaska 2021. P.59-65. ISSN 2585-7738 DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15573605>
10. Павлов К.В., Павлова О.М., Демчук Н. В., Дмитрук І. Я. Роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні підприємством. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2021. №18. URL:<https://www.inter-nauka.com/issues/2021/18/7761>
11. 17. Павлов К.В., Павлова О.М., Фатенок-Ткачук А.О., Сосовська О.С., Мул В. П. Особливості формування нульового балансу у процесі ліквідації цілісного майнового комплексу. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2021. №19. URL:<https://www.inter-nauka.com/ua/issues/2021/19/7775/>

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com>
3. Державний служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки.
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
5. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
6. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України. www.kmu.gov.ua.
7. Офіційний сайт Національного банку України. www.bank.gov.ua.
8. Офіційний сайт Міністерства економіки України. www.me.gov.ua.
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. www.minfin.gov.ua.